

Theologōn diaphorōn syngrammata palaia kai orthodoxa

Gessner, Conrad

Tiguri, 1560

VD16 G 1810

Cydonii, De Contemnenda Morte, Oratio Raphaele Seilero Avgvstano
Interprete.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72021](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72021)

ΤΟΥ ΚΥΔΩΝΙΟΥ ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΦΡΟΝΕΙΝ

ΤΟΝ ΣΑΝΑΤΟΝ.

CYDONII. DE CÖNTEM NENDA MORTE, ORATIO RAPHAE LE SEILER O AVGUSTANO IN- terprete.

ΟΝ Φίλιψ ωκε το σώμα το
χωρισμόν, διὰ θυσίαν εἰσάγει
οὐμάζει, πάντας μὲν φεύγει,
πάντας ἡ μισθοῖς, πάντας ἡ παι-
τοῦ κακῶν χειροῦ οἴονται. αὐτὸς
τις αὖτε ἔργοι, τις ψεύτης αὐτῷ μιχ-
ρίνει. Δοκεῖ τις λέγειν καὶ πάποσι γραφί-
ως εἰς αὐτὸς ὁμοιος Μεγαλεῖος, ὁ περικαρπίδη-
λος πολέμων ἀπέκειται πᾶσιν οὐτοῖς. ἐξαγέρ-
ει τὸν πάσταρ, οὐ το πάποσι ὁμοιότητος πιθα-
νός αὐτὸς τοις ακοστοῖς ποιεῖσθαι συμβούλους. αὐτὸς
πέποιθε αὐτὸς ἀποκριθεὶς πετυχορεῖ, ὅτι γένετο γοργός
ὑπὲρ τὴν θάλασσαν ἔχοντα λέγειν, φίλιψ σεμνοὺς
ἄγνοιαν ή μαλακίαν νοοῦσι τοῖς ἑλεύχονται, οὐ φέ-
γγοντας διὰ τοῦτον τὸν βλάσphemον πάθονται. Φίλιψ γέροντος, ἐκ ποιῶν λογί-
σμῷ παρέπεικεν αὐτὸν θανάτῳ οἴονται.
ἐποῦν δέ τοις διὰ λεγόμενοι, τρικλαπά πατεῖσθαι.
τρικλαπά συμβαίνει τοῦ θάνατοῦ κακίζοντας διη-
ρεῖσθαι. οἱ μὲν γέροντοι προσκρούτοι, μᾶλλον ἡ ἀληθεύ-
ση, οὐ τοις ἐπειδὴν οὐ συγκαλυπτεῖν ἀνέ-
ιδι, οὐ τοις παντοπάντη πόλον διέλυσσον τοις σύρ-
οις, οὐ τοις ἀφανίσθαι πάντων ἀνότων ἀπλέ-
σερον τοις φοβερώτεροι θυγατραῖς. οἱ γοργότε-
ροι, οὐ τοις ἀλόγωντι ποιεῖν οὐ πάχειν αὐχών,
πάσι φαστοῖς θεοῖς οὐ δοῖες ἔφεσον, οὐ φύσιν εγ-
καίδεια. οὐ τοις τοῖς προκτοῖς ανατροπῇ, οὐ τοις
γένετονταρεὶς λαμποῖς, ἀπόλειαν ἡ επάγονται τοῖς
εἰς τοις φθοραῖς ἀμορφίαις πετάχεται τὸ τα κάλλι-
τη τοῖς φύσισις εργασμάτων, τοῖς δικαῖοι φελεῖσι;
τοῖς ἡ δικαίωσις εἰσεῖται; τοῖς ἡ δικαίωσις οὐ μόνον λεγόμενοι
οὐ τοῖς φύσισι πολέμων ἀπόπειματεῖσθαι; οὐ τοῖς φύσισι δι-
μόνοι, ἀλλὰ πολλῷ πρότορον οὐ δεῖ, οὐ μόνον οὐ μό-
νον τοῖς τελεωτάτωις θεατοῖς κεκληρωμένοι, ἀλλ'
οὐ τοῖς πρότεροι προσαρπέσοι πάντων φύσιστιώταροι,
ἀπειράντες εἰκενθύμησιν οὐ μόνον τοῖς προδυσμά-
ται, τοῖς εἰκενθύμησιν οὐ μόνον τοῖς προσαρπέσοι,
οὐ τοῖς προσαρπέσοι οὐ μόνον τοῖς προσαρπέσοι, οὐ τοῖς προσαρπέσοι,
οὐ τοῖς προσαρπέσοι, οὐ τοῖς προσαρπέσοι, οὐ τοῖς προσαρπέσοι,

NIMI à corpore discessum,
quem mortem nominare sole-
mus, cum omnes perhorre-
scant, omnes oderint, omnes
omnium malorum perniciosi-
limum ducant: tamen si ex eis quæras, Qua-
ratione adducti, eam tantoperè auersenrur,
causam habere sibi uidentur, & ijs qui eodem
modo sunt affecti, citra negotium persuadent,
quemadmodum ignauit, qui timidos à
bellis deterrent. Nam cum affectionis simili-
tudo fidem eis conciliat, facilimè auditores
in suam tentatiā adducunt. Sed si apud ui-
ros eandem criminatiō instituant, nullam
opinionis suæ rationem probabilem reddere
possunt. Sed morbi animi sui, inscitia & mol-
litie laborantis indicant: quib. adducuntur, ut
ea quæ timedanō sunt, nimeāt, & ijs quæ nihil
nocent, pcellantur. Agè uerò uideamus, qui-
bus de causis morte omnia alia mala supare
putent. Ut aut prouerbio dicitur, Trifariā omnia
esse diuisa: ita fit, ut eorū etiā qui morte
uituperat, tria sint genera. Nam prōptissimi
quiq; ac potius ueracissimi, qui sua p̄bra ue-
lare nesciunt, omnis generis uoluptatū priua-
tionē lamentatur: & quod eas delet, omnium
meritū & m̄lestissimū & maximè formida-
bile existimat. Urbaniores aut, & quos pudet
sine causa aut agere, aut admittere quicquā,
id à natura cunctis insitū aiunt, ut se & esse &
uiuere cupiat. Iam uerò quod id aufert, quod
ab omnibus appetitur, atq; efficit ut ea quæ
sunt, nō sint, & p̄niciem affert, & reb. tāta pul-
chritudine à natura cōparatis, caliginē ex in-
t̄ritu offundit, quis nō horreat? quis nō ode-
rit? quis, si duntaxat nominetur, tanq; naturę
inimicū non abominetur? Nec uerò naturę
solū, uerū ac multo magis, etiā Deo: nō eo
tantum, quod solus absolutissimā immortali-
tatem fortius est, sed quod eius instituto, o-
mnium maximè aduersetur siquidem quæ i-
pse procreare & conseruare studet, ea mors
extinguit & dissipat. Hęc modestiores, quiq;

naturam sequuntur, ad iusti odij comprobationem. Reliqui autem & tertij, qui cum graui-
ores sint, & saniore mente prædicti, & alijs aliquid prudentius considerare uelint, non ob-
qua commemoaurimus, mortem in crimen vocandam censem, sed quod post

4 DE CONTEMNENDA MORTE

eam, confessim uite ad ratione reddere, & acerbissimas acribissimas cenas in perpetuum dare cogamur. Quarum expertes futuri essemus, nisi mors animos à corporibus aueleret, & ad illius loci leges ac quæstiones mitteret. His igit uerbis quidam & sibi & auditóribus timore iniecto, tū ipsi mortis nomine perturbátur, tū alijs persuadēt ut sint metus soei. Videamus ergo, utrum uerè aliquod dicat & honestum sit uirum eum appellare, qui huiusmodi sermonibus se dedit. Primos itaque, ut nimium uoluptarios & molles, ideoque uirilium bellorum imperitos, pars opera est ad deditioñem compellere: quamuis & multos socios habeant, & cum multis nos inuidas. Omnes enim qui Epicuro nomina dede ruit, suauem uitam, & quæ cruciatu uacat, humanæ felicitatis fine existimat: & difficile inter homines ullū inuentu esse aiunt, qui reuera absque uoluptate uiuere uelit, nisi quis ob stuporem à communissimo bono abhorret. Tamen recte eis dicere possimus: O uiri si modò hoc nomine appellati estis, qui adeò dissoluti et eneruati, stolidi & omnino sitis) ut nimiū pueriliter in eo facitis, cū uoluptatibus tantu boni iudiciū permittitis. Si qd autem cū molestia prodesse queat, id uitupereatis, & quois modo effugere studeatis: tametsi nihil aliud habeat is reprehendendum, nisi illud solū, quod sensum non demulceat. Quid enim uetat, medicos quoque iisdem rationib. criminari, qui corporibus nō aliter succurrunt qd cogedis egrotis, ut res insuaues & comedat & bibant, & tangant, & modis, omnib. tractent? Quibus et quod hoc modo molesti nobis sint, & magnas mercedes pendim, & debere illis, tū nos ipsi, tū iij quibus cura sumus, prædicamus. Quibus si ad solam uoluptatem omnis referri oporteret, qui nam inimiciores appellari deberent? Verum mea quidem sententia res bona & male non dolore & uoluptate, sed utilitate & noxa iudicandæ sunt. Si uero ad uoluptatem cuncta referebas, incommodabit, id quod dixi, corpori medicus, & maxime nocebunt animo leges, & institutores, & parentes, denique preciosissima & utilissima quæque. Ita enim omnes cum frustra officij commonent, contumacibus molestissimi fiunt, ignominia mulcando, & in carcерem coijciendo, & diuturno supplicio afficiendo: quorum nullū nobis esset commodum, si quois modo ocium illud amplectemur. Sed cinædos, lenones, adulatores, qd flagitia tū ipsi exercet, tum alijs inde uoluptates cōciliant, opportunos scilicet nobis ipsi iudicabimus, si ubi que uoluptates dominent.

Primum

CYDONPI ORATIO.

Primum igit illus leuitatis putadu est, deplorare uoluptatum p[ro]uisionem, tanq[ue] pueri, cum magistri tales, aut aliud quippi, ludicru illis eripiunt. Deinde querendu, quib[us] ad imedias uoluptatibus, mors tam grauis sit. Cum autem haec quoque in tres partes diuidantur, una qui dem & primam & maximam diuinam, & quae sola hominis est, & propter semetipsum expetenda (eam autem dico, quae in ueritate indaganda uersatur, & in mente posita est, & quae sunt eiusdem generis) tantum abest ut mors perdat, uel minima ex parte diminuat, ut nullo modo fieri possit, ut illis uoluptatibus prurere & securer[ur] p[ro]uamur, nisi post mortem. Atque hoc incredibile fortassis uidebitur hominibus, temeriter uiuentibus, cum omnium uerissimum sit ijs, qui non sine adhibita exploracione de reb. decernunt. Et a nobis etiam ipsis patrocinium nihilominus adhibebitur, cum in eam inquiremus. Reliquum ergo est, morientes corporearum uoluptatum iacturam facere. Verumetiam harum magnum est discrimen. Nam aliae & naturae opus sunt, & a Deo concessae, uel particulares res per eas conseruante, uel id communib[us] formis machinante, ut durent & maneant: atque id propositum habente, ut per successionem ijs quae oriuntur & intereunt, immortalitate p[re]instauracione c[on]ciliat: quippe cum ea quae copiosas sunt, longo tempore durare nequeant. Haec autem sunt, quae ad generationem profundunt, & ad sobolis propagacionem animantia uoluptatibus prouocant. & quae uitiosas appetitionem acuentes, ea quae nutriti possunt, ad alimoniam mouent: & sic quod indies deredit, implent, ac uitam dum illuc propagant. Nemo enim uel ad mensam accessisset, uel p[ro]creando soboli animum adieceret, si ad eas res cum molestia fuisset accedendum. Verum naturae stimulus, intrinsecus impellens, non sinit naturae cursum preteriri. Haec ergo, ut dixi, uoluptates, Dei & naturae sanctitatem legibus, nullam iure reprehensionem incurrunt, modò ratione aptentur: nec ordine perturbato, illius frenos respuentes, aurigam praecipient, atque in belluarum mores deprimant. At uero aliud etiam in nobis uoluptatum genus existit, cuius culpa rec[on]cilio Deo, nec naturae ascribenda est, sed ultrò in nobis ortu quem admodum ijs qui ex satis serpentis dentibus extiterunt, quodque nostra inscitia aut f[ac]tum excolitur, dum natura non ut decet & se

Aaaa 3

donec & Deo & libijpi, & necessarijs inutile efficerit eum, q̄t mel caurus sit, qui p uoluptatū amicitia libertatē uendat, & se p omnē etatem illis seruiturū profiteatur. Ac harum uoluptatū priores necessarias esse, homines modesti pronunciant: ciboru præsertim, & potionum, & quibus corpus tum alitur, tū sine quibus consistere nō potest. Atq̄ etiā eas quæ in cōmīscendis corporibus versant, tanq̄ quæ ad generis conseruationem faciat, quæque solæ humanæ naturæ id præstent ut semper & uno eodemq̄ modo se habeat, in huius necessitatis societatem admiserunt: existimantes, quod singulis uictus est, hoc id est uoluptates præstare, respectu uniuersi. re liquas autem, turpes & impuras, & beluinas: nōne uero eas turpissimas nominat, in quibus deprehensos, & leges multat, & eos qui ejus succubunt, dedecus, omniūq̄ pbra comitentur? Ob utrarum igitur uoluptatū ablationem rerū omniū molestissimarū, quæ h̄o minibus accidunt, mortem grauissimam pūtāt? Nunquid ob posteriores mors iure accusabit? Cur uero, cum humanā uitā tanta corruptela liberet, & naturæ rationi præditæ auxiliatur, eamq̄ brutorū cōsuetudine contumeliosè uexari non sinat? Quid enim turpius aut magis brutū, homine ad solam uoluptatē ppenso atq̄ rerū honorū & preciosarum penitus oblitio? qui ne homo qdē deinceps uocari debet, sed portetofa bestia, quales in fabulis describūtur, qui aspectu duntaxat famam hominis præse ferat speciem. Nam qua ratione, iure, homo dicetur, cui solum quid edere, quid bibere uelit, cur est: de ratiocinando aut, & sciendo, planè sit securus? Nam is porcis rectius cōparaoit, quos pabulo astam præbēdo saginantes, mactamus. Imò porcis inutiliores etiā existimādisunt. Sēpe enim porcorū sagina frui licet. Viri aut sese carne oneratis nullus usus est: nisi alios quispiā castigare uolēs, de eo uerba faciat, atq̄ in eo luxuriæ dedecus ostendat. Quemadmodū Lacedæmonij feruntur, per Helotū ebrietatē, liberis, sobrietatis præstantiam demonstrasse. Quid uero de inanis laboris istius infinitate dicemus? & de necessitate quotidie implédi perforati dolij? quam pœnam Danai filiabus irrogatā esse, nescio ob quod scelus in mari- tos suos cōmissum, fabule perhibent. Nunquid adhuc mors accusanda est, cum uoracē aliquem hominem tollit, & uitā tam inutili pondere liberat: quem etiam dum uiuere uideretur, rectius olim mortuū esse dixisse? quo niq̄ ad uitā, quæ rationis particeps est, adeò immobilis fuerit, & omni rerū sensu ob ppetuā ebrietatem caruerit: ac non potius, si nō ob aliud, hac saltē gratia morti agēde gratię essent,

CYDONII ORATIO.

quos nos è medio tollit, quos prorsus ne nasci
quidè oportebat? Errò ne illos ipsos quidè
si quādo crapi pedormisissent de morte cō-
questuros esse puto: nec iniuria le affici dictu-
ros, cū eis non coagēdat, in hoc libidinū cōe-
no uoluntari. Quid uero de reliq̄ uitijis dicas,
quę à delicijs, ueluti matre, oriunt̄ (omnibus
enim ferè flagitijs ansam h̄z p̄bent) aut de eo
q̄ homines nobis à natura p̄fixos limites tran-
stinentes, in impuraru uoluptatū p̄cipitum
incidūt? quas, uq̄ arbitror, q̄ reprehēdunt, n̄ el
sola illarū s̄memoratione erubescut̄. Ergo
moleste feremus, si adulter nō sit immortalis
& unā cum puerorū amatore uota faciem⁹,
ut morbus eius in infinitū producat: aut etiā
infidias, quę pecunie causa tēdunt, & cōten-
tiones, & inuidias, & bella quę ob uaria in-
qua lucra suscipiunt̄, quę ppter uoluptatē
ab hominib. appeti cōstat) æterna esse ueli-
mus. quasi uero uitæ nulla sit utilitas, nisi cō-
tinenter magna mala aliás demus, aliás fera-
mus, & res nostras in multiplicis uitiositatis
potestatē p̄mittamus. Verūm hoc qd tandē
est aliud, q̄ malo senatoriā autoritatē tri-
buere, bonū aut exilio & ignominia multa-
re? Aut igit̄ apertē adeo p̄nunciandū est, uo-
luptatē hominis esse bonū: uirtutē aut & sapi-
entiam, & scientiā, uerbi tantū gratia & pro-
pter specie nominari. & tūc morti exprobra-
dum est, quę ea quę & pulcherrima & preci-
osissimahabeamus, adimat. Aut si quāldā uo-
luptates eudentē animorū esse perniciem⁹ e-
xistimemus, & cōmuni hominū uitæ ab om-
ni parte aduersissimas, alias & ipsas n̄ hilo mi-
nus obesse posse, nisi recta rationis regula ad
hibeat: neq̄ mors penitus infamia rotanda
est, neq̄ ut ies perniciosa fugienda. Sed homi-
nes ex hac aliq̄ etiā utilitatē capere putandū,
cum qdem optimū sit, si quis uitā delictorū
expertē & cum uirtute exigat: ac ne illud q̄-
dem omni prorsus utilitate careat, hūc meri-
tis affici supplicijs, q̄li sanari nō potest. Quā
ad rem uniuersitatis principi & opifici, mors
plurimū cōfert, pro sua iusticia hominū neq̄-
tiā punienti: nec finēti, ut mūdus à se fabrefa-
ctus, temerē & perturbatē fera: sed immensa
bonitate, nostrā quoq̄ im probitatē in ordi-
nem p̄p̄nā redigenti: tanq̄ medicus, qui se
ctionib. & ustionib. nō finit per totū corpus
malū fluxū fundi. Eiusdē igit̄ est, ius æqtatēq̄
uituperare, & morte quę melum grassari nō
patitur, accusare. Quod si qui uoluptatib. ser-

niūt nec sine hac seruitate uitā expetendā ducūt, rationes has nō ap̄ p̄barint, sed quicquid has illis non comparat, malum existimarint: nec horū iudicium ueritati detrimentū afferet (nec enīa eorum sententiā confirmare nunc nobis propositū est, sed ueritatē, ut persest)

neq; est quisquam qui p^{ro} o rēdūrū sententia
suffragium ferre regat pro iūniciā contra eos
quod supplicium eis sit luendū, considera
re uelit: sed satis huic fuerit, pronunciatiū es-
se legitimū. Ne igitur nos uelut jn iudicij
uoluptariū lamentationibus moueamur,
qui suas appetitiones, ceu uxores & liberos,
producunt, ut aliter de se quām de alijs iudi-
cetur. Sed quo usq; aut antedictas uolupta-
tes, bonū, aut id quod malaprohibet, malum
esse demonstrare non poterūt, nihilo minus
priorib. nobis suffragijs insistendū erit, quā
id uitæ institutū amplexis, mortem expedire
demonstrarunt. Ob procreationis aut uolu-
ptates, quā turpes nō sunt, si morti quis ma-
ledicat, ut quē & eas funditū tollat, ei & ipse
assentior accusandā esse. Nam & natura no-
bis ab opifice Deo sunt ingeneratæ, & in cau-
sa sunt cur hominū genus immortale sit. Ita-
que qui tēperanter & modeſtē illis utunt, e-
os nemo unq; reprehensionē mereri iudica-
uit, nec morti tanq; carnifici ob illarū petulā-
tiam tradēdos esse, p̄nunciauit. Verum quē-
admodū nō dixerim, morte illis bonam esse,
cūm nihil sit quo uiolato rectē meliores fie-
ri possent, si ab ea punirent: sic affirmo, hanc
ne damnū qđem eis dare, tollēdis p̄ obitum
concessis uoluptatibus. Nam hā nō tanq; pe-
culiare eorū bonū, h& minib. à natura initæ
sunt, nec propter ipsos, ut ijs tanq; sine inter-
semetiplos fruerent: sed eorū qui naſcerētur
ratione habita, eas in parentib. excogitauit,
ut liberorū successio facilius ab hominib. p-
ficeretur, cū uoluptas obliuionē molestiarū,
quē generationē consequunt, inducat. Quē-
admodū à medicis etiā ægris fucos fieri uide-
mus, & dulcia quādā a marissimis cōmiseri
ut suauiū liguritione facilius quoq; medica-
menta sumant. Cernimus etiā eos qui onera
subeunt, canere cum premunt, & putare, can-
tu se onus sibi leui reddere. Qđd si hoc uo-
luptatū genus, alterius causa & ad tépus ho-
minib. sit concessum, constat, ubi ministeriū
desierit, nec ipsos quicquam detrimenti ac-
cepturos cum proprijs bonis relinquantur:
sicuti nec baiulos illos puniri quisquā dixe-
rit, cum simul & onus gestare, & canere defi-
nunt. Aequius igitur eset, eos morti gratias
propterea agere, qđd non permittat, hos
propter alios defatigari, cum ip̄s simulachro
duntaxat uoluptatum fruantur: sed impo-
sturam cōpescat, & homines ad se conuer-
tat. Id quod Sophocles poeta respōdisse fert
Cephalo, tanq; egregiū quiddā p̄contanti, An
in lēnctute cum uxore rē habere posset? Bon-

opus

CYDONII

Q R A T I O.

iam olim ab his tandem agrestibus dominis recessi. Voluptates hoc nomine notans, qui bus genus mortale deligitur & selectatur, & apud quas quasi herū improbum remanet. Aceos quidā qui rō corporis voluptates, si quę modō sunt, mortē expauescūt, eāq̄ malum hominibus extrellum putant, quæ ab iſtis ludicris, ac pōgiis ab infania hac, & turpitudine eos repellat: arbitror his rationib. eruditos, & puerilisentē abiecta, modestā & uirilē illius loco sumpturos: nec fato, uolu ptatū quidem gratia, fore infestos. ijs aut qui obitū, ob laetissimē patentē uiuendi cupidita tem, & natura huius uitę desideriū innatū, q̄ & optimum & diuinissimū eorū quę habe amus auferat, quod à natura etiā in reb. uilissimis studiose cōseruari uideamus: illud dīce re queas, ac opportunē fortassis, iudicandū esse de reb. nō uoluptatū & illarū fraudis ratiōe habita, sed de nostris bonis, è diuino & naturali bono coniecturā capiendā: existi mandūq̄, quę eum illo cōgruat, ea nobis pariter expedire: quę uero cū illo pugnēt, ea in malis, atq̄ adeò nobis noxijs, habenda esse. Ethāc quidem sententia nobis admodū gra ta esse debet. Omnino enim hāc opinio est hominū cordatorum, & qui omnia referant quō oportet. Verūm siue absq̄ animo uiueremus, & corpus id solum esset quod sumus, quo intereūte nullo modo usquā futurū es set, id quod prius fueramus, neq; nobis ulla deinceps uel spes, uel ratio relinquere: siue animo at uiuendū utentes, eū ab opifice im mortalē nō accipissemus, quiq; suapte ui cōfistere posset: claus ea cōditio es set, ut corporis tantū consuetudine uteretur: eoq; pereūte, simul interiret: nō omnino uerordiæ es set, nos timere cū tota natura periclitaretur, & si ab essentia tanquam rate quapiā in inanitatis pelagus caderemus, & in chaos dela beremur, Nunc quis pescit, nos & animum habere, eumq; brutorum anima multo præstantiorem, nimirum qui ratione guberne tur, qua & imperare corpori potest, idq; arbitratu suo regere, atque etiam immortalem & interitus expertem, qui & esse & permanere suapte ui in Dñmē æternitatem queat: quiq; pereunte corpore, nihil dam nifaciat? Cū igitur ea eius sit natura, nonne stulticiæ est, ei metuere, ne fortè una cum corpore pereat, & immortale mortem sub non sit. Esse aut uera, ea quę de eo dicuntur, & omniē ob eū, q̄ in mundo degunt animaliū di scetur, si quis ad hanc rationem examinādā, minē animal esse, & uiuere. Vite porrò signū est, quod

DE CONTEMNENDA MORTE.

quod loco mouetur non ab alijs extrinsecus impulsum, aut concitatum, sed quod motu intra se habet, quod omnesque applicuerit. Omnes enim ea quae hoc modo moueantur, uiuere pronunciant. Neque uero qui cunctam aliud corpus hoc modo afficit, praeterquam animus. Nam omnia quae mouent & uiuunt, ob animi presentia mouent & uiuunt. Iam tantum, & uisus, & auditus, euidentis argumentum est essentia animalis. Omnes enim animalia sensu definiunt, qd quo perfectior fuerit, & que quo quodque animal meliorem exactiorem acceperit, eo perfectiorem locum in numero animalium obtinet. Homo aut nullo sensu destitutus, atq; etiam omnia ea percipit, quorum causa sensus factus est. Itaque quod ad hos attinet, ceterorum animalium nullo est inferior: sed eius excellentia in eo posita est, quod natura rationem soli illi tribuit, sensum ducem. Neque uero his sensib. hominem tradidit duntaxat, & ut illorum arbitratu duceretur, permisit: sed rationis elegantia exornauit, & eam uitę illius tanq; pastorem quempiā & magistrū prefecit, ac ipsum à reliquis gregalib. ea distinxit, & quasi præcipuum generis notam eum separauit: per quam solam homo, inter animalia, Deum & agnoscit & colit, fana ei consecrat, & sacra & uota facit, & ab eo tum sibi, tum alijs bona petet, & solus eorum quae terram incolunt, ueritatem nouit, ac in eius inquisitione occupatus est, & uirtutem exercet. Idem & leges sanxit, & Responsab. instituit, & tum beneficiorum punita constituit, tum maleficorum cestum poenam modum præfinuit, atq; artes inuenit, nō tam ad necessitatem, quam honorum elaboratas, easq; in cōmune consultit: in omnibus, ad diuinum exemplar respiciens, ad quod & fabrefactus est, & ad ipsa omnia componit. Quarum rerum nullius participes sunt ceteri animantes, cum ne rationis quidem sint capaces, qua hæc & inueniuntur & peraguntur, & ad utilitatem utentiū accōmodantur. Hęc enim necessitatē tantum intuent, quatenus res eis ad pastū cōducunt, & procreationē: ulterius aut non sunt solliciti. Et cū in solius huius necessitatis potestate sint, nullum ornatus studiū habent, ut quę nō audeant præfinitos quosdā à natura limites prætergredi. Itaque in unoquoq; genere easdem & cōdificiorum formas uideas & pastus ritus, & dormiēdi consuetudinē, & curas eorū quae p̄creata sunt, & sollicitudinē ad picula uel declināda, uel ppulsanda. Nā harū rerū omniū, una omnib. natura lex incumbit: quā trāsgredi illis nō licet, tanq; quae sola natura & uita sensu p̄dita coerceantur. Hominem aut ratio non passa est, his quasi aranearū telis irretitū uiuere, sed his soluto, uitā liberā concessit, nō remoto tantū quo quis dominatu, sed depulsa omni etiā necessitate in factis:

neq;

C X D Q N I I

Ἐ τῷ δὲ φύσεως ὃ ποιεῖται ταῖς συνοχαῖς, ἐπεὶ
ἡ ἔν μόνον τὰ αὐτὰ ταῦτα οὐκέτι οὐκέτι, ἀλλὰ πολλῶν
πλεόντων τὸ οὖν μίδηλον λόγον ποιεῖται. ὅ-
δην ἐξ ὑπέρ τε τῶν καρπῶν, καὶ πνύγεως ἀλεξιτήνεον τὸ
οἰκεῖον αὐτούσιμον, ὃ δὲ τοῦ εὐθέους χάματος ταύτην ι-
σχοντας, ὃ δὲ τοῦ ταύτης ταύτης συμπέγυντον, ὃ δέ
η τοῦ ταύτης ταύτης ἀντίστοιχον ποιεῖται, ἀλλὰ τοῦ ὑπέρ
εταν λιθούμενον, θεῆταν πορφυρίπολις λίθῳ τοῦ το-
κεῖος ἀμφισσύντος, οὐδὲ τοῦ λιμνῶν αὐθετητοῦ τοῦ ταύτης
φυσικοῦ, οὐ τοῦ αριθμοῦ ποικιλούμενον, οὐ τοῦ μεταφυσικοῦ
πολετηκούμενον, καὶ διαστήτην τοῦ μηδένα καταφεγοῦμενον,
πέπλος ταῦτα τελείαν δὲ μόνον ὁρμοῦ ἀριθμοῦ. τὸ δὲ αὐτὸν μονοχ-
νάτην τοῦ πολετοῦ τοῦ ἀμπελόντων, ἐπεὶ τὸς τοῦ ἀμπελόντων
μόνον τοῦ πορφυροῦ τοῦ ἰματίου φραγμόντος (οἱ λίγοι γε τοῦ αὐτοῦ εἰσὶ τοῦ φροντίδος) τοῦ δὲ
ἐκείνου μὲν τοῦ φύσεως τοῦ ἰματίου ἀπέρχεται. ὃ δὲ λό-
γος πολλών πάρεστι τοῖς ἰματίοις ἐξιδρυμοῖς αὐτῷ τοῦ ἀβρά-
την, οὐ γάρ τοις μαφοραῖς θέμητοι, οὐ αὐθιστ-
ροῦσε, οὐ γρυποὺς σωματικῶν, οὐ πανθεματηρίων
τοῦ φυτῶν ιδεας γνήστητος μίεζερατε, οὐ ἰματίου
ιδεας ἀλλας ἀλλοιος ἀπόγειμενος, οὐ αὐτοκορυφε-
νετος, οὐ ἀρκετος, οὐ ἀλικίας ἔχου τυγχανόν. τὸ δὲ αὐ-
τὸν αὐτοῖς πολυτέλειαν ἐπίτε τροφίσεων, καὶ τοῦ
ποιεσεων, καὶ ὄχημάτων, καὶ σκενῶν, καὶ τοῦ ἀλ-
λογοῦ τοῦ αὐθετητοῦ τοῦ λευκοῦ μετατοπεντεῖς, οὐ γάρ
επειδὴ τοῦτο γραμματων αὐθωρωτος τοῦ αὐτοῖς
οἰκεῖον οὐ εἰστοι χαρέει, ἀλλὰ πάσι τοις τοῦτοις
τηλαλαγεῖς καὶ φαλακρίας μηδίνοις, ἀπεναυτίας
τοῦ λευτῶν βάσιων φύσει, ἀμφιρράμψηται, πικροίς δὲ
ἀρκεῖσσοι, σῦνα δὲ εἰς πέρον πράσινον φύ-
σεως εἰσὶ μέρη. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀποτελοῦσι τοῖς αὐτοῖς
τοῦ ἀνθρακοῦ ἔχου τοῦ πραματιγυμνείου. δέ γε τοῦ μελλού-
σης εἰσισθείας τοῦ φοντοῦ, οὐ σίκας, οὐ ἰματίων, οὐ δὲ φύ-
σης φροντίδας τοῦ ταύτης ταύτης μοίος γνένθηκε. εἰ δέ τοῦ
τοῦτοι πάλιν αὐθεώποις πολυτελεστέραν, οὐ διαρ-
κεῖσσον ἴματαντος. ἀλλὰ ταῦτα ποιας διητή τοῦ βασι-
ικούς, αὐθεώπω φυλεσσοφίας εἰμέληστο; τοῦτο δέ τοῦ
ταῦτα Παταξεβαντίκην, οὐ λογιστική, οὐ γεωμετρία;
τοῦτο δέ τοῦτον τοῦτον αὐτογυμνατοῖς διβίστη, οὐ μη-
δικαία, τοῦτο εἴκοσις οὐ διλεκτητικός ἀσκήσις λίθος; οὐ τοῦ
τοῦτος ψυχῆς οὐ κανθάρος ἀπαλλαγή, οὐ πρὸς κάλ-
λος λεύκην συμβάλλεται; οὐ μετά τοῦτον αὐτογυμνατοῖς τοῦ
επιστολοῦ τοῦ αὐθεώποις μένερβεντα, δέκινον στονεῖ
ρεῖς διστακτίκης μόνον αὐτογυμνης ηδονής, ἀλ-
λίκινος περιστέρα ηδονής μέλενος αὐθεώποις σοχάσεις
πειραγμον. οὐ δέ μαλιστα τοῦτο αὐθεώποις φύσεως
πρὸς ταῦτα περάστησις γνήσιαν τοῦτο οὐταδεσέρερα
τοῦ πρόνοιας, οὐ δέ τοῦ προμηνευτῶν ἀφελεῖται λόγον ποι-
εῖσθαι. τοῖς μὲν γάρ ἀλλοιος ἀρκεῖ, αὐτὸτε μὲν τοιντοῦ,

O R A T I O

II

neque cum natura angustijs conclusit, nec id
duntaxat concessit, ut in columitatis, sed
multo magis ut felicitatis rationem adhibe-
ret. Vnde non ad prepusandos imbræ &
æstus modi, ædes erigit, nec una quapiam
figura eas extruit, neque ex eadem materia
coagmentat, quæd bestiarum inopia acci-
dit: sed omnia tum ædificiorum genera ex-
cogitat, tum ea multis modis compingit. Et
materia non è proximo tantum conqui-
rit, sed lapides peregrè excidit, & Thessalico
marmore, aut porphyrite parietes uestit,
& pratorum floribus eos pingit, & solum ua-
riat, atque inaurat: denique necessitate con-
tempta, solum precium respicit. Eadem com-
miniscitur etiam in amictu, non ad anni in-
temperiem, tantum se uestibus muniens
(nam hæc res non magnam curam postula-
ret, quam quidem naturæ & bestijs obiecit)
sed ratio multas etiam delicias in uestibus ex-
cogitauit. Nam & materia uarietatem in-
dagauit, & purpuram reperit, atque aurum in-
texuit, & omnis generis tum animalium,
tum plantarum imagines in ijs depinxit, &
alijs alias uestium formas attribuit, pro cui-
usque natalibus, aut dignitate, aut ætate. E-
osdem sumptus uideas & in stratis, & in cal-
ceamentis, & ushiculis, & uasis, & cæteris
rebus, quibus uita instruitur. Itaque homo
in nulla re sua, ijsdem quibus alij utuntur, de-
lectatur: sed in omnibus superuacaneam,
quandam diuersitatem, & elegantiam, exco-
gitat, contra quæ reliquorum animantium
natura fert, quæ tum pusilla quædam agunt,
tum paucis contenta sunt. Verum dici que-
at, hæc aliquid etiam necessitatis habere ad-
misum. Qui enim uitam conseruatam cu-
piunt, uictu & domicilio & uestimentis in-
digent, quarum rerum curam natura bestijs
etiam quibusdam indidit: quamuis horum
possessionem preciosissimam & uberiorem,
hominibus constituerit. Sed qua uiuendi
necessitate adductus homo, sapientia stu-
dium suscepit? Quid autem ad uictum con-
fervans supputandi, & ratiocinandi, aut geo-
metria? Aut quid rebus uitæ necessarijs de-
cessisset, si nulla eloquentia, uel Dialectica
exercitatio fuisset? aut quid ad frigus, aut æ-
stum, dicendi uenustas confert? quæ cum ab
hominibus postea quæ necessaria sunt, ex-
cogitata sint, aperte ostendunt, consilia ei-
ius non tantum ad corporis aut voluptatis
necessitatem, sed ad aliquid ulterius & ma-
ius referri. Quod autem maximè osten-
etur, excellentiam, est consulendi studium ijs
natorum. Nam alijs satis est, si ipsa non esuriat.

ius referri. Quod autem maximè ostendit humanæ naturæ, si ad cætera comparetur, excellentiam, est consulendi studium ijs suis inferiores, & consideratio utilitatis cognitorum. Nam alijs satis est, si ipsa non esuriat.

non frigeant, non uiribus ad procreationem
destituantur: sed autem generis nullam cu-
ram gerunt. Neque uero repones Respubli-
cas leonum, aut elephantorum, aut alio-
rum animalium: sed ciuitates solorum homi-
num sunt opera, in quibus sapientia suæ in-
uenta & mutua beneficia deponunt, atq; his
alij leges præscribunt, alij dicto sunt audien-
tes. Ac à subditis honores & tributa principi-
bus penduntur, quæ uirtutis & inferiorum
Curæ præmia sunt: principes autem assiduam
corum solicitudinem, qui ipsi parent, perpe-
tuamq; prouidentiam conferunt: quam tan-
tam præ se ferunt, ut bonus & iustus prin-
ceps suopte periculo salutem alijs præstet, ac
multi pro patriæ defensione occubuerint:
quod à bestiarum natura remotissimum est.
Vix enim uel sese, aut foetus suos defendere
uideas. Sed inferiorum cura hominum dun-
taxat est, sicut ipsa mens & ratio suadet. E-
nim uero quod nam purius specimen tuum ad
humanam perfectionem, tum ad brutorum
inopiam demonstrandam dicatur? Nam hæc
quidem suarum duntaxat rerum utcumq; sa-
tagunt. Inter homines autem rationis perfe-
ctio aliorum etiam curam suscipit, eorumq;
necessitates explet. Videas itaq; unum homi-
nem, qui in suam potestatem redegerit non
reliquorum tantum animalium greges, sed eti-
am multis urbibus, multis nationibus, &
multis regionibus imperet. Quidam uero to-
tius etiam orbis terrarum imperio potiti fu-
runt, atq; in se non obscurum diuinæ dignita-
tis signum demonstrarunt. Iam illud admiratione
dignum est, unum hominem, cum, &
brutis bestijs, & hominibus imperare con-
etur, ipsum, hoc iugū excutere, & quiduis per-
peti malle, quam alteri seruire, tanquam à pri-
mordio natura eius libertatis confors & ser-
uitutis inimica sit. Hominis autem mens usq;
adeò res uaria & libera est, & nunc hoc, nunc
illud agendum suscipit, atq; alias sic, alias cō-
trà actiones suas componit, easq; semper ar-
bitratus suo. Hoc uerò à ratiōis opulentia ha-
bet, quæ res sola libera est, atq; tum facer tū
excogitare contraria potest. Natura autem,
quippe mendica & inops, & ipsa uno quo-
dam termino continetur: & animalia quæ ei
seruiunt, egena & seruilia facit, minutis inclu-
sa legibus. At homo sic ab initio diuinitus ad
imperandum à Deo paratus est, ut non cæteris tantū p̄cessile uelit, sed idem etiā impium erga
semetipsum usurpet, præsertim cum suam naturam conseruat. Itaq; homines modestos &
prudentes appellando censemus eos, q; se & moderant, & sibi imparant. Qui cum ipsi felicis-
simi sunt, tum eos q; parēt, felices reddūt, q; brutæ illi parti, quæ in hominib. est, tanq; popu-
li multitudini, rectissimè, impare sciūt. Itaq; negat homines cordatiæ, partū hoc impium
ho mini-

CYDONII ORATIO.

12

μετρῷ ἐν τοῖς αὐθέρωποις, ἀδί τοι μηδεὶς πάρει-
ναι, οὐδὲ δὴ πράξεσιν ἔχοι λόγου, ἀλλὰ τοῖς ἀλοις
οὐδὲν εἰσάγει πεπονθεῖσαν. τόσο δὲ ταῦτα τὸ τῆς
ζωῆς γένος τοκώνται, καθεύδει δὲν αἴσιοι τοῖς ἑκάτε-
υν ταῖς ιδίαις ἀποθνήσαις μαχόμενοι, ἀλλὰ ταῖς
παραγόντες φύσεως ὁρμαῖς ἀκαλύπτως ἐπόμονοι. οὐ-
κοῦν οὐ μὲν φύσις τροφῆς ἀναμνήσκει, τὰ δὲ πε-
κεντά λιμόν, οὐδὲ τὸν ποτόν ἀγα, τὰ δὲ πάρετα δὲ
ψάχν, τοῖς δὲ διὰ μίσχους καρποῖς, καὶ νομοθέστι, καὶ ἀλ-
λήλους ἀφόργυτα γίνεται, οὐδὲν πρὸς τὴν γρί-
πιν οἰστρού οὐδὲν οὐτε τὸ χυρὸν ὥστε πολάται τοῖς θη-
τοῖς δὲ τοῦ, τὸν φύσιν γὰρ αὐτοῖς χωρισθέντας τοῦ λόγο-
υ πάρει τῷ οἷς ὅρμα πράσθει τῷ πιμένοντα, καὶ
διὰ τοῦτον παντὸς τὰς εὐθείας θείειν θείειν
να, ἀλλὰ γὰρ αὐθέρωποις πολὺς πότε διὰ τὴν φύσεως
νόμους ὁ τόλμεμός, καὶ τῷ τούτου τὰς τοῖς εὐθεί-
προσέχων, γάρ εἴσι διαγεγένεσαν πειρᾶται, πόσοι
πληγομονῆς ἀθίμημα λιμόνι αὐτεξάλυστοι, διατροφῆς
παθόμενοι, ἀστρίνι νομοθετοῦντα, οὐδὲν
τῶν τοι σωματοῦ, πραγμάτων θεράπειαν; τὸν δὲ
θείμενος ὄρεξιν, οὐδὲν τούτων πειρᾶται, τὸν δὲ
τοῖς ζῷοις ἡ φύσις ἐπιλέγειν, οὐτε τίνες ἐβλέ-
πενται, οὐδὲν γαστερίας δύνεις διὰ τοῦτον τετα-
λοῦς ἀποχέειν. τόσο δὲ αὐτοῖς τὰς αἰδανέτους ποιοῦ-
το τοῦ οὐρανού, οὐτοῦ τοῦ ἀστερικοῦ πο-
ταὶ τῶν ἀστηρικού ποταὶ, οὐδὲν γένειον τοῦ τοῦ ποταν-
τοῦ οὐκέτινεν (αἰδανεῖ), ηδὶ μισάσκοντο, ὡς ἐ-
φείσκουν τὸ ὄργων, ἀμώμις ἡ ἀφεκτούρη, η φυλακ-
τούρη ἢ τὰς τὸ λεόντων οὐρανούς συνδυμοιώσατε,
αὐτοχωρίσκουν ἡ τοῦ τοῦ αὐθέρωπον πότε διὰ τὸ λόγον μέτρον,
ηδὶ διαχρηστούλια, ηδὶ τοῦτον αὐτοῖς πολάταις ἀπ-
τίμητος ἔχοντα, οὐδὲ τὸ θυμὸν σεβεῖσθαι, οὐδὲ τὸ τελεῖ-
ταθύτα τὰ τοῦ θυμού ποτε πάντα τὸν πλεονεκτεῖν
βιολόμενον αὐτούντος, καὶ τούτῳ ἀπαρχή εἰσάγεται
τὰ πότε τοῦ αὐθέρωπον πολειτύρομοις, γάρ οὐ λόγος τοῦ
φύσις, ἀπερικατεχόντων καὶ οὐδὲν ται. καὶ βασιλεύει
μὲν ὁ λόγος, ἀγνοεῖ δὲν φύσις. οὐτοῦ νόμον οὐτοῦ
ταρπεῖ θεῶν τοῖς μελλούσι τὸ σταύρωμα βιώσασθαι,
μηδὲν ταρπεῖ τὸ λεγοσικοῦ γάρ πάσην ἀποχειρέψει.
ἔσθιες δὲ τὸ τοῦ θυμού τὸν μέσοφον ταῦτα πε-
ράτα, οὐδὲ λοιπὸν γάρ πάριν δὲν λόγος, ἀλλο δὲ οὐ τὸ σῶ-
ματοῦ φύσις. οὐδὲ μὲν οἶσι γάρ οὐδὲν νομοθετεῖν τὸ
καὶ ἀγένειν, τὸ δὲ οἶον υπέκειν καὶ ἀγέδητα, ὅπερ εἰπό-
μενον μὲν πρὸς ἀπορεῖσθαι σκοπεῖ, διὰ τοῦτον αὐτοῦ
τυγχανεῖσθαι σονίας, ἀπειρεῖ τὸν μείσιν αὐτὸς πά-
σιν οἰστορίαν μηδὲν καὶ τὰ διχριτούστελοντα, αὐ-
τὸν αἰτιλέγει οὐδὲ τοῖς παρεπατοῦ τὰ παρεπεί-
νον συγχέειν. φτωχεῖς δέκιννοι ταῖς περιφερεῖς τοῦ
λόγου πρός τὸ σθματικὰ τὰ σωματικὰ μεταστέα-

hominibus ad Rēmpublīcam, administran-
dam accedere fas est: quia nihil praelari ge-
sturi essent, sed semetipos cum alijs in perni-
ciem coniecturi. Hae rehomo ab omni ani-
mantium genere distinguitur, quorum nul-
lum reperias, quod suis cupiditatibus repu-
gnet. Sed omnia, citra impedimentum, na-
turę suę impetus sequuntur. Neque uero
cum natura pastus ea commonefaciat, illa
famem anteferunt: neque ad potum dugit,
ipsa autem sitire malunt. Tempore autem
coitus, & pastoribus & sibijs suis intolerabilia
sunt stimulūmque illum quoad procreatio-
nem feruntur, nulla uis coercere potest. In
causa illud est, quod eorum natura rationis
expers, non habet quod appetitus incitatio-
nem reprehendat, ideoque libidinem quo-
uis modo explere student. Verum in homi-
nibus magnum cum naturę legibus bellum
est, cuius quilibet qui semetipsum obseruat,
in se se quotidie periculum facit. Quām mul-
ti repletionis cupiditati famem opponunt,
sive medicis obtemperantes, sive carnem co-
ercentes, sive alijs de causis curam corporis
repudiante. Appetitionem uero rei uene-
reæ, quam natura omnibus animantibus in-
star violentissime legis indidit, adē quidam
detestatis sunt, ut idcirco penitus etiam aspe-
ctum foeminarum abdominati sint. Idem te sa-
cere sentias contra iracundiam, quæ iniuria
laceſitum aduersus eos qui laſerunt armata,
eumque monet, & manibus & gladijs in eos
irruendū esse: interius autem quendam
incitatus obiurgantem sentit, docentemque
& reprimendam esse iram, & ab ultione ab-
stinendum, & cauedum tum ne leonibus,
aut ursis, aut suibz similes fiamus, tum ad
hominem & rationis regulam, ipsūmque de-
corum, redeundum esse. Achæc obiurgatio
ſepe tantum ualeat, ut ardore extincto, eum
qui damnum fecit, adduxerit, ut amore com-
plexus sit eum à quo iniuria fuit affectus. Ac
hominum conditio urbi quodammodo cō-
parari potest. Nam is rationem & naturam
habet, quemadmodum illa magistratus &
plebem. Aeratio quidem regnat, natura au-
tem paret. Et hæc lex à Deo ijs sancta est qui
felices sunt futuri, ut nihil omnium rerum ag-
grediantur, nisi quod rationi consentaneum
est. Neque uero quisquam est, qui hanc inse-
contentionem non experiatur: uidelicet ali-

В в в в

Præheculo epim corpore, tanquam fugitiuo seruo, fame primum & tunc amarum torquet. Deinde nisi post castigationem à contraria recesserit, tunc uero ratio, iracundia tanquam socio quodam contra hostes adhibita, acerbum corporis uestimentæ supplicium infligit. nec amplius parcendum censem equi aduerfari non, dubitat. Itaque uel per præcipitia deiicit, uel laqueo suspendit, uel ense trahit, & hominem sibi manus asserre cogit. Quod euidentissimum signum est, animum rationis participem non à corpore tantum diuersum esse, sed etiam dominum: & quidem eō usq; ut etiam perdat. Non enim, nisi aliud quidam esset, puniret, neq; per iracundiam occideret. Quod si quid corporeum in nobis dominaretur, corpus ad necem, cum uisum esset, non condemnaret. Nec enim quicquam sc̄e perditum cupit, atq; adeò ne uires quidem contra se habet. Omnia enim pro uibus tueri student, & cum ijs quæ salutem prohibent, irreconciliabile bellum gerunt. Quare si homo nihil p̄ter corpus & sensum esset, quiuis corporis appetitiones sequeretur, atque in id solum studeret, ut ei bene esset, bellum uero cum corporis uoluptatibus nullum esset. Neq; res quæ sensum excedunt, expeterentur, sed despicerentur, & contemnerentur. At forsitan sine necessaria causa, tantum uerborum fecisse quibusdam uidear cum constet, hominem maius aliquid quam corpus aut corpore a habere. Id p̄ esse rationem, quæ cuncta consideret, & dijudicet, & peragat, & ad legitimum finem quæ referat. Sed huius, ne aliorum quidem animantium naturam expertem esse, nam illa uideri, officium suum certa ratione facere, & cuiuslibet actionis certum sibi finem præstituere. Neq; enim ita agerent, nisi ratione ad finem ducentur: quoniam alioquin, ea quæ faciunt, cuius ascribere necesse esset, eoq; pacto nihil in actionibus eorum esset definiti: sed id quod casus tulisset, eis acciderget, cum ea quæ in oculos nostros incurruant, contrarium de eis testentur. Nam aut semper, aut maxima ex parte, ea quæ ab eis geruntur, omnia eodem modo eueniunt. Ego uero statuo etiam, quæ ab animalibus geruntur, ratione geri. Neq; enim in ijs duntaxat, sed in inanimatis quoque, rationis aliquod uestigium uideas, cum ipsa etiam ordine quodam & orientur & agant. Sed idem nego, ipsa eorum quæ sunt rationem in se habere, & sese secundum illam, suóque arbitratu, gubernare. Sed assero uniuersitatis au horem pro ea quam in se haberratione, quoduis ad finem ei animanti conuenientem incitare. Ipsa uero omnia rerum causas nō intelligere. Nā & sagitta cū metā ignoret, à sagittario dirigit, quod cā ferri cōuenit.

Neck

CYDONII ORATIO.

15

corp^o imperiū, atq^u illud etiā q̄ corpus ingressus non omnino immergitur, sed eminet, & q̄ corp^o ab eo separatū nihil facere potest: ipse uero omnino à corpore, & nūgis quæ inde oriunt, separat^o, in maximas & grauiissimas cōtēplationes & sibi cognatas recedit: uidēs argumētu est, animi quādā naturā perse cōsistentē else, quæ corporis ministerio carere possit,

atq; esse & permaniere quā suopte robore.
ad hēc quā suum nō poterā eō perfectius &
purius agere possit, quōd corpus magis effuge-
rit, atque operā dederit, ut secū ipse agat. Nā
cū semetipsum à corpore & eius generis cu-
ris absoluīt, aut mundi etiam errorem quin
oculos incurrit, missum fecit, & obscuras re-
rum rationes considerat, & ueritatem perse-
probāt: tum sui demum iuris planē factus, ac
quēadmodum ipse incorporeus est, attingēs
exempla materia & corporis expertia: ac ue-
lut adīta fanorum ingressus, corpus foris re-
linqt, quasi nefas sit illo comitante, & ipsum
animum tanquā tenebris quibusdam sua de-
mentia perfundente, ueritatem comprehen-
dere. Verū liberatus tanquam onere, tū ad
essentiam & ueritatē expeditus penetrat. Et
tunc hominem perfectissimum & sapientissi-
mum, & uirum optimum, & omnes uirtutis
titulos promeritum appellare licet. Sin cum
corpore commisceatur, & sensu ac imaginati-
one disciplinas captet, tum regi eum compa-
rare queas, qui ultrō purpuream chlamydem
& diadema abiecerit, qui q̄ seruis se cōmis-
ceat, & ad seruilia ministeria descēdat. Quod
si uoluptatibus etiam seruiat, & maculis cor-
poris implieatur, tum ei comparandus fuerit,
qui in lutum aut cōēnum se impellat, atq; pul-
chrū illum & amabilem aspectum obscuret,
& faciem quandam deformem & abomina-
bilem asumat. Atq; si animus derelinquēdo
corpore pfectiōnem suā consequitur, q̄s ho-
mo corātus eum mortalem esse, & cū cor-
pore interire cōcesserit? cum etiam antequā
morte soluātur, ab illo ab sese recedat, & ope-
rā det, ut sese ab illo separēt, quasi hoc pacto
maximum fructū ex sese capere possit. Em-
uero si eius uita in corpore posita est, atq; si
ne eo interit ac dissipatur, quā fit ut omni cor-
pore transcenso, incorporeā desideret, & in
earum rerum contēplatione suauiter acquies-
cat, & si q̄s inde abstraxerit, moleste ferat, &
doleat, ut q̄ à suis & cōiunctissimis reb⁹ auel-
latur? Mam q̄ delectatur, cū incorruptis con-
iungitur: & rufum dolet, cum seiungitur. Iū
testimoniō est, eum cognatiōne & similitudi-
nē cum immortali habere. Quod si immorta-
lia mutationi obnoxia nō sunt: consentaneū
est, ne ipsum qđem sub interitū cadere. Quo
uerō pacto, cum immortalis sit, eaq; de causa
immobilis (corporū eī mot⁹ est) interitū su-
stineat, quē in ullā rē sine motu cadere, nullo m-
superat⁹ cōcidet. Neq; enī qđquā est, q̄ cū eo pu-
erū ferrū, animū posse ablumere: sed pessim
hā argumentationē euertunt, & ostendunt nō

CYDONII

O R A T I O.

17

per q̄ solam eum perire credibile sit. Quod si
probabile est, initium respondere finit, conse-
quens etiam est, id q̄ solus Dei uolutate abs-
que materia ortū est sol⁹ etiā Dei uolutate in-
teriturū. Atq̄ id uelle soluere, q̄ bene cōposi-
tū est, nō esse boni, qdam sapiēs, cū de mūdo
differeret, dixit. Præterea fieri nō potest, ut na-
turalis & communissima appetitio frustra sit
indita. Si usq̄ prei argumentū est, quod nemo
ūq̄ ea quæ fieri nō possūt, appetiuit. Quis em̄
unquā mētis cōdos, cupid⁹ fuit alarū? aut su-
pra nubes lē tolli, aut p̄ fluc̄ tanq̄ p̄ solū am-
bulare? quæ si qs uel in somno tātū uisa narra-
uit, ridemns. Nā corū tātū quæ cōtingere pos-
sunt, natura appetitum indidit. Itaq̄ q̄ om̄es
natura apetūt, id ut cōtra naturā et frustra sit
fieri nō potest. Verū in ppertuitatis cupic̄tā-
te, om̄es cōsentint. Necesse igīt est, tum hoc
futurum esse, tum fieri non posse, ut animus
cum æternitate cōiunct⁹, uoto frustret. Qua-
pp̄ter non cordatorum hominum est, quo-
rundā de animo angor, ne fortè cum corpo-
re extinguantur, & usquā esse desinat. Non e-
nim in columis tantum illo pereunte manet,
sed tuo munere recte fungi nō potest, nisi cor-
poreis impedimētis liberet. Nā sapere, & in-
telligere, & cū diuinis incorporeis q̄ cōiungi
(id q̄ cum cuiusvis animi natura cōuenit, &
quo cūcta quæ dicim⁹ cogitam⁹, tēlūt, ut q̄
corū quæ in nobis sūt, optimū ac diuinissimū
sit) id om̄ino corporis societate respuit, &
sol⁹ anii, se planē à corpore, ad lese, & res quæ
intelligēta, cōprehēdūt colligētis mun⁹ est.
Et si em̄ aliquādo etiā sensib⁹ uitit, atq̄ inde oc-
casiones quādā intelligēdi sumit, tamē id in
rei auspicio dūtaxat facit, & dū uelut indoct⁹
est, & in duō, ac pāulo momento huc illuc
impellit, hac discēdī ratiōe uitit: quēadmodū
q̄ palpādo res asseq̄ studēt, dū uisu deſtitūt.
Sic anim⁹ quoq̄, uitā modo per natuitatē in-
gress⁹, oculūq̄ suū magna corporis caligine
tectū habēs, ac profūdo sopore oppresū, sen-
sib⁹ indiger, q̄ eu tanq̄ somno excitēt. à quib⁹
principio cōmor⁹, & exp̄gefact⁹, sensib⁹ in ueri-
tatis indagatiōe nō ampliū uitit. Quin poti⁹
eos ob incītiā aliquādo increpat, quādo co-
gūt, ut in id cōsentiat, q̄ ipsi uolunt, quemad-
modū ij qdiscere incipiūt, certa quadā linea-
rū cōformatione op⁹ habent, post partā autē
sciētiā ad eas denuō reuerti abnuūt. Sicut etiā
animū, dum adhuc in corpore est, nihil absur-
di est, sensus de scientijs percontari. Cū autiā
à corpore solut⁹ fuerit, tū res intelligētię ob-
sū nō esse necessariū: quippe quæ sua natura di-
strānt, quarum præsentia & alitur & delectatur

Bbbb 3

cibo suauitateq; sibi conueniente: cui si corporeas uoluptates quis assimilare uelit, simu-
lakra potius uoluptatum, quam quod nominan-
tur, uerè appellabit. Nam illarū nulla est
essentia, sed omnino in motu uersantur. Et
quod eas recipit, est perforatum corporis do-
lum, undiq; perfluens, & quod nihil contine-
re possit. Cur ergo nihil in hilo imponas? aut
quid tandem eorum quæ non manent, in fu-
gijo manere queat? In animo autem uolup-
tatis causæ sunt, quæ uerè sunt: neq; quicquā
aliud nisi essentia, & quod eas recipit, sanum
quiddam est, & solidum, & eis limile & im-
mortale. Itaq; probabile est, inter eos qui de-
lestantur, hos qui corporis uoluptates appe-
tunt, deludi potius ab eis, & semper uacuos il-
lis seperiri, cum id nunquam continere pos-
sint, quod sequuntur: non aliter quam si & ip-
sumbras persequantur, & corpus, cui illa pa-
rānt, suapte natura non satis fidum, et ea quæ
data sint, non contineat: qui autem animi
uoluptates præferunt, eos reuera subinde fa-
tiari et aliquo expleri, quod eodem modo
perpetuò se habeat, & quam suauissimè uiue-
re. Sic ea quæ post corpus eueniunt, animo
& utiliora & iucundiora, et ut uniuersè dicam
diuina, & melioris partis sunt. Itaq; primor-
rum etiam sententia, qui uoluptatum deside-
rio mortem aggraverunt, & secundorum, qui
bus nihil amplius esse reliquum post mortem
uidetur: non modò mors natura aduentans,
horrenda non est: sed eius etiam cunctatio
grè ferenda: & cum abest, uocada est, quippe
cum aliter fieri nequeat, ut aut ueris uolu-
ptatibus perfruantur, aut sint & uiuant securius,
& mortali ac bruta parte, quæ perpe-
tuò nihil est, liberentur. Desinant igitur &
qui corporeas uoluptates deplorant, & qui
se nusquam post corpus fore arbitrantur. Op-
timum enim eis manet, ac potius totum, &
quo solo, si sapient, lumen in quo diuinæ imagi-
nis pulchritudo interitus expersa reposita est,
nulli calamitatū obnoxia, quæ uirtutis & pru-
dentiæ particeps esse potest: cui id unum dā-
ni est, si carni seruāt, & eam amplexetur. Sed
si eam relinquat, id est redditus ad uitam, & ad
id quod uerè est, & sacræ ueritatis fructus.
Quo circa quā fieri potest, ut non melius no-
bi scum agatur, corpore recedente, quod
animus degrauat, atque attrahit, neque si-
ni it ultra cœlos attollit. Nam auro etiam cum
melius, aut suauius si modò quid prudentiæ ha-
ras sunt, suaq; admixtione apparere nō sinunt, q
purgatione illa dolere, qua manifestè perficitu
indignandum non est, quod mors rerum nostri

neqe statim proptera adum, id detrimentum nobis
afferre si ablatione misericordia nobis non esse ma-
ximam ostenderimus. Sed donec deteriore, &
eo quod prohibere nos a uitae puritate potest
liberamus nihil danni mors nobis allatura est.
nihil enim formidabile nobis est, nisi quod a-
nimo in primis graue sit: & felicitas nostra ni-
hil aliud est, quam proba animi constitutio.
Nos enim animus, & quicquid ad eum perti-
net, sumus. Quod si is mortis periculum pon-
it: nihil proficit, quo minus nos immor-
tales & similes, & nuncupemur. Quod enim in
nobis moritur, & paruum, & non idem quod
nos, sed nostrum quidam est, nec sua muta-
tione contra nos mortis quoque suffragium fer-
re potest: quemadmodum nemo corpori ma-
las uestes imputabit, neque si illae rumpantur
aut deterrentur, id corpori accidere censem.
Si tamen exiguo hoc intereunte, hominem id
cyclo mortalem uocandum esse quis putet,
quanto aequius est, ob id quod maius est, adeo
que excellit, & interitum luperat, & manet,
eum & immortalem, & nulli cladi obnoxium
uocari? Mens enim sola, purus homo est: in ea
qua sola, prudentia & ratio cinatio sita est, qui-
bus homo a reliquis animantibus distingui-
tur. Aut igitur qui obitum totos nos perdere
dicunt, aliquam timendum mortis causam se ha-
bere putent, ubi demostrauerint animu[m] mor-
talem esse, & cum corpore abire: aut quoad
Deus & recta ratio & philosophia, & ea qua
in ipso animo quotidie apparent, demon-
strant, eius essentiam interire non posse: reci-
piant animum, neque ita erga fatum affecti
sint, quasi in barathru quoddam, ex quo nul-
lus regressus pateat, casuri sint. Quod si uero
hominem morte penitus deleri contigeret,
ne sic quidem mortis memoria affligi oportet.
Sed cogitandum potius esset, quantis cor-
poris molestijs uitare reserta sit: & quanto sit le-
uius, omnis sensus expertem esse, quam tan-
tam tempestatem, quae a corpore nobis indies
excitatur, tolerare: quam animus neque fran-
gere, neque ferre potest, cu[m] compages nostra,
corporis affectiones ad eum transmittat. Nam
hoc animo necessariò serendum est, dum ge-
nerationi seruit, & multa quae ad corpus atti-
nent, inuite recipienda sunt, ut qui illi
non penitus imperet. Quare infiniti labores
necessariò nobis sumendi sunt eius causa,
quod nunquam non bello petitur, dum alias
famem eius sedamus, alias sitim extinguiamus,
alias frigus abeo propulsamus, alias loca que-

estus deuitandi causa subeat, excogitamus. Taceo peregrinationes, terra mariq; susceptas.

harum rerum parandarum causa: & blanditi-
as ac seculis gestus, quia pe propter obulū
execrandis hominibus præstantur. Quæ res
quo non laqueo grauior est homini, qui uel
minima ex parte scemetonsum nouit, & confi-
derat à quali ueritatis & uirtutis altitudine,
in qualem scurrilitatem & uilitatem decide-
re cogatur? lam quid de uariorum morborū
doloribus dicendum est, cum sæpe corporis i-
ta erodatur, ut uix calamitosæ ueteris homi-
nis reliquiæ supersint? Misericordia non mo-
dò non possunt reliquis nō uti, sed nec quod
ijs corporis patribus substituant, quæ eis pe-
rierunt, habent: atq; adeò ne eos quidè, à qui
bus consolationem audiant, quoniam om-
nes faniem, & putredinem, & molestiā quæ
de oritur fugiant, quod ipfis doloribus ijs
est acerbius, ut doloris acerbitas eos sæpe la-
q; eos, aut præcipitia aut enses desiderare co-
egerit. Ut autem concedamus, nullam à cor-
pore perturbationem animo oriri (q; si fieret
monstri instar haberetur) quis satis enarrat
tempestatem, quæ in adolescentia, & corpo-
re incolumi, animis à corporibus cōcitat?
Omnino enim homines, tum ne homines
quidem esse possunt, cum ueluti fluebibus
ab agitatione illa mentis, in brutorum na-
turam detrudantur. Secundis enim animi pars,
& rationis obnoxia imperio, arrepta occa-
sione, satietate insolescens, seditionem con-
tra spuentem mouet, neque amplius obtem-
perandum censem. Sed animo oppresso, so-
brias & honestas cogitationes exilio & igno-
minia multat, atque sibi assito imperio, quòd
fortuna tulit, impellitur. Et cum uirtu-
tem omnem tanquam impotentiam aliquam
contemnit, tum existimat in sola improbi-
tate fortitudinem esse sitam: denique assi-
duæ ebrietati, & petulantiae, & omni iniqui-
tati hominem tradit, neque prioris figuræ
quicquam aliud præter hominis nomen
illi admittit. Sic corpus dolore afficit ani-
mum, non minus per uoluptates, quam per
molestias: ac potius plus damni facit ex o-
cio. Nam etiam auriga plus læditur, cum
equi eius malo pastu & satietate lasciuunt,
atque temerè saltant, quam cum ob famem
& imbecillitatem lentè progrediuntur. At-
que hæc dicta nobis sint ad eos qui opinan-
tur, hominibus post mortem nihil esse reli-
qui, sed omnia perire: qui quæ putant ip-
sam hac de causa rerum humanarum esse pe-
tis etiam uidentur ijs, qui non tardissimo su-
hac uita alibi, eo quod in nobis & maximum
mus, & permaneamus. Tametsi maximas &

CYDONII ORATIO:

21

quibus sacra φ oracula, quæ cū his prætulimus consentiunt, dea dstrarf potuissent, quæ p̄ post hanc uitatam iucunda & blanda uiris bonis futura promittunt, ut nullo modo uerbis explicati queant, nisi ad hāc disputationē rudiora & magis obuiā sensib⁹ adducere uoluissem. Restat igitur, ut & tertij ali- quid respondeamus, & declaremus, ne ipso- rum quādem cogitationes carere timiditate nō conueniente. Ac ultionem esse apud inferos, eorum quæ hic delinquuntur, & multis acerbitatius illicē multstari redundantes hu- ius temporis uoluptates: hanc opinionem firmā esse, non doctorum tantum uirorū con- sensus approbat, sed & diuinæ iusticiæ & qua- litas, quam omnes etiam impudentissim⁹ cō- cedunt, ac necesse est, hāc sententiam immo- tā in animis retinere. Neq; em̄ sine scelere co- gitare possumus, bono & perfe^tissimo Deo aliquid boni dēesse. Iustitia autē cū omni- bus bona est, tum uerd̄ ijs quibus principiat⁹ obtigit, sine qua multis peccatis imperium complebunt. In primis autem Deus regnat, & maximo ac absolutissimo imperio prædi- tus est. *

* nihil est

quo opus habeat, ut necessitas cum aliqua ex parte ad seruitutem trahat. Ipse igitur cum præsideat omnibus, & humana facta inueatur, iusticiam necessariò iuxta se collocabit, qua & bonorum remuneratioes & malorum supplicia definiat: quod felius iusticiae thanus est. Quod si Deus est bonus, necesse est uiris bonis coronas, ac improbis supplicia præparata esse: quæ nisi hic luant, necesse est ea illis post obitum reseruari. Nōque enim fieri potest, dignitatis à iusticia rationem non haberis. Quod si hoc uerum est, iam mors pessimis, in rebus numeranda non erit. Nam si author esset seculaturum molestiarum, meritò ab ea quispiam abhorreret, ut qui per eam miser et infelix futurus esset. Si uero post obitum alij ad coronas currunt, alij ad tormenta adiunguntur, cur eam rem morti imputemus? dum uitæ magis ob ea quæ expectanda sunt, criminati oporteret. Non enim morientibus, sed ijs qui perperam uixerunt, poenæ destinatae sunt. Quocirca si haec sunt auer-sandæ, æquius fuerit, à morte ad uitam odi-

um transferre, à qua, mala in animis redundant, quorum poenas suimus. At mors omnino criminis expers est, quia causa non est sequentium formidinum. Cum illi uero quæ post ipsam molestia sunt assignemus, quid obstat cur bonorum compensaciones acceptas illi non referamus? Viri enim boni post eam solatia consequuntur. Itaque ex illis quæ post obueniunt, non magis mala, quam bona appellanda erit.

Ac

Ac potius, si ueritatem spectemus, etiā in bonis numerandam ellinutiemus. Eos enim qui iustè uixerunt, ad uirtutis præmia accer- sit, et improbis improbstatis finē statuit, quā cordati quo quis supplicio grauius ferūt. Quapropter impendentium calamitatum minæ morti imputandæ non sunt, sed nobis ipsis, et uoluptatū seruituti, per quas amimis nostris læsi, prætorium illud, ipsi nobis formidabile redditimus. Itaq; si has caueremus, nihil impe- dimento esset, quo minus bēne etiam morte de nobis mereri putaremus, que ad bonorum remunerations celerius nos transmittere ret. Quare metus ille non à morte, sed horror à conscientia oritur: quemadmodum ijs acci- dit, qui grauissimorum scelerum sunt conuicti. Nam illi quoq; præstitutā à legibus diem expauescunt: & cum eam accedere animad- uertunt, exanimantur, cum ijs facinorib⁹ que comiserunt, imperare debuissent. Aiunt, quinta, quarta, tertia, deinde ea quam maximè om- nium dierum timeo, & horreo, et execror. Mi- ser, quod nam est dīci uitium, propter quod hanc ita abomineris, cum ea quidēm multi sacrificent, & libationes ob uictorias offerāt, & coronas gestent, & rerum bēne gestarum præmia consequantur? Tu uero petulantia deditus, uelut ijs qui diem à legibus præfinitū expectant, times. Atqui illis euadere non li- cet, ubi semel condemnati fuerint. Nobis au- tem poenitentia, & uitæ modestior institutio, si actiones nostras ipsis condemnauerimus, ir- ritum facit atrox illud suffragiū, & ipem me- liorem suppeditat. Quod si ergo ea quæ mor- tem sequuntur, hos ad eam metuendam uerè impellunt, uitæ correctio timorem illum con- soletur. Ea in nostra potestate est ac uolunta- tet tantum opus: & sic timore euanescent, & admirando loco prioris tempestatis, tranquilli- tas in animos introducetur. Quid igitur uer- bis opus est, cum calamitatum depulsionem tantum non in manibus habeamus? Sin quis putet uitam uirtute præditam molestam esse, & receptum ad hanc à uoluptatibus, non cu- iusvis hominis officium esse existimet: eum igit- tis appareat, timoris huius causam, in quandā animi dissolutionem & mollitiem conferre. Nam omnis metus fore expertes eos, qui di- ligentiam adhibere uelint, ipse utiq; assentie- tur. Ergo non ab ipsa remetus existit: sed ab eo, ut longū culpet, et ociosè disidēs, ijs quæ peri- eos à quibus damnatus esset, aut etiā alios præ- detines, & iudices non modò in te non an-

C Y D O N I T O R A T I O.

τίς οὐκ ἦν Κλοπαῖς, σαυτῷ τὸν μὲν ιανόν, ὁρ
τεῖσθαι λαγύζουν. οὐ ταῦτα πάντα αὐτὶ τὸν τρίτον οἱ
πρεσβύτεροι καὶ τοῦ εἰσαγόσι τοῦ Αρδού, οἱ τέλη οὐλο-
γῶν εἰνεῖσαν, καὶ τὴν τοιούτῳ ἀπολαύσεως τῷ δια-
νατοῦ φεύγοντες. οὐδέγειν γέρετρον οὐ τὰς οὐδονάς
καὶ τοῖς αὐτοῖς αἰτιώμενούς εἰνεῖσκομεν. Τόσον γέρε
τοῦ σφόδρα ταῖς ταῖς συμπειθυῖαι, οὐκ αὐτοῦ
κρύψιον ταῖς πᾶσαῖς θάνατοῖς εἰσιν. το-
σούτοις δὲ τῷ προτρόπῳ ἔχουσι πλεονέσσορες βίλα
βίντινος χρήματι πειστέλλουσι τὴν ἀπολασίαν,
οὐδὲ οὐ χρειαπόροι θελέγεται, οἷς λεγοντι φασίσθαι
λιοκαθίσιον. Εἰ γέρετρον οὐ τῷ πολλάσσεων Σω-
φίᾳ φοβερῷ ἐργάζεται σοι τῷ θελατοῦ, τίποτε
πρὸς ὀλίγον τὰς οὐδονάς ἔχωντας, οὐτω πειθον-
τῷ ἄρχοντος τὴν Φυκιῶν ἀπαλλάξεις, καὶ οὐδονῶν
οὐδονάς απαλλάξει, τῷν ἀποκαθάρισμάνθων τὰς ἀσφε-
λτις, καὶ τῷν μικρῷ τὰς μεγίστας, καὶ τῷν προ-
πομπῷ τὰς αἰσθοντας; ἐκείνας μὲν γέρετροι οὐδονῶν,
καὶ τῷ προτρόπῳ βίον μετὸν ἀπολασίαν εἴσοντες, τρέ-
μουν ἀπὸ τῶν θλίψεων, καὶ μεσίσιοις, καὶ ταύτην μιθε-
μίαν αἰδοντοι λαμβανόντες τῷν λεγομένων οὐδο-
νῶν. καὶ γέρετροι μελλοντι τῷν νιῶτα προσδιοκαθίσιον
πιπέραις καταλάβεται. αὐτὸν δὲ μικρῷ αἰτιώντος,
καὶ τοῦ σφέροντος ἄγκυραν βίον, καὶ τῷ παρονότας
ἄγαθῶν τῷν ἐλπίδων οὐδονῶν, καὶ γέρετροι μελλοντι
μετ' θνητοσάνθιστος διόξεις δὲ τῷν μικρέρων μόνον ἐπε-
πολέμηροι γνωσθέντες, ἀλλαζόντες τῷν αὐτούσιον παντών
μετ' εὐθυνίας σοι προσαγγειούσιν. ἀλλ' ὡς εἴσοι τὸ
πρωτεῖαν οὐδεὶς γενόμενος, δὲ λευθερίας ἀπλαν-
θαίει, οὐ σωτηρίης τρόμον συζητεῖν αὐτοῖς· βαύλοισιν
δὲ τῷν ὄντεισι μέλλονται ἀπαλλάξεις τοιούτη, τοιούτη
λογίζεται δίσος, μεσόν σαυτῷ ποθεὶ τῷ θνητούσιον ήτο
τοικρυνίζεται. συμπράττοντοι τοῖνας μέντοι ταῦτα
φάνεται αἵτια τὸν τρομακτὸν μετρίων, ηγέραμπε
θια τοῖνας συμβαίνει, μικρῷ τὸν πάρο τὸ σῶμα τῷν
αὐθερόπομπῷ εἰσαΐσθιοι μηδένων, δεῖ τοὺς πάρο τὸν τὸν
γάμωρτος, τὸ σώματον τοῦτο οὐ σωτῆναι οὐ σωταπόλ-
λοντα, οὐ δίξιον δὲ τελευτὴ προστίσυς ταράττον
ται, ὡς αὐτὸν διόρθωσι μετὰ τοῦ δένεται τοῦ δύντοντος,
οἱ ταῖς οὐδονάσι ἐσαΐσθιοι πρασίνοντες, ἀλλαγήσο-
τατων χωεῖσθαι μελλοντες, θελεμίαν ἀλλων ἀλλό-
θιτροὶ σαρκὸς οὐδονῶν ήτοι τοικρυντέρων εὐέ-
σταις ἐλπίζοντες. ὡς εἰπότας Διονύσιον τοις χωρέσσοις
πόθος τὸ χρεών, ὡς αὐτοῖς παντάπασι τὸν γάμον ήγ-
έτελος ἀπλαυσμάντος. τότε μὲν τῷρι μηδοῦ οὐτοὶ ἀλλοί
λαμπεῖν γένεσις. οὐδὲ γέρετροι οὐδονῶν μετειστατείσαν τὴν Φυ-
κιῶν τῷ σώματος παντελῶς αὐτούσιασα, δισυγχωρεῖ
ταῦτα ἀλλικενιδεῖσαντο γεττητοῦ, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ
μιγματοσωματικούσιον τοις Φυκισίας αἰδανούσιον,
δισειρ πολλῶν τῷν τοικρυντέρων μεταλλων
γήνει χριστὸν ὀλίγους, καὶ δι' εἰπισήμης οὐδεισαν,

Quod autem contendis, ipse tibi culpam eorum quæ perperstus es, acerbis. Si ergo primi illi homines pro tertius nunc etiam reuertuntur, qui propter uoluptates, earumque suavitatem mortem horrent. Deprehendemus enim, etiam hos nihil culpare aliud quam uoluptates. Nam quia nimium arcte has complexi sunt, non ferendum esse censem quicquam, quod iam suavitatem sistat. Eo autem priores superant, quod immo destia sua quādam uerecundia speciem prætexunt. Neque aero difficulter redargui possunt, cum suapte oratione facile uincantur. Nam siquidem (bone vir) suppliciorum suspicio mortem tibi horribilem facit: cur non paulisper eictis uoluptatibus, animum usque adeò premente onere liberas, & uoluptates uoluptatibus permutas, periculolas tutis, & minutis maximas, & brevibus æternas? Nam illis seruiendo, hanc quoq; uitam molestiarum plenam perages, pœnam subinde tremens & me tuens, & hic nullum sensum percipies earum quæ uoluptates dicuntur: & in posterum re ipsa experieris, quæ nunc expectas. Quod si paulisper adsanam mentem redieris, & uitæ modestæ periculum feceris: etiam in præsentia, spe bona delectaberis, & deinceps suauiter æstatem deges, non molestijs modò remotis, sed bonis etiam ornatis ubertim tibi affluentibus. Sed si præsenti scilicet suavitati in seruitutem tradis, libertatis obliuisceris, neque recusas in perpetuo tremore uiuere: & dum ipsum probro liberare studes, mortis timorem imputas, cum ipse te culpare debas, qui turpis simis reb. succumbas. Quod si in summam contrahamus, duas causæ apparent, ut mors timeatur. Nam hoc aut inscitia quadam accidit, cum homines se præter corpus nihil esse existimant: aut tametsi in eis aliquid præter illud sit, id unà cum corpore & esse & interire. Ideoque qui uoluptatibus sese tradiderunt, morte aduentante conturbantur, quasi nil sit eis post mortem reliqui: & dolent, cum haec relinquenda sunt, quod desperent se usquam etiam suavitatem, carnis uoluptatibus iucundiorem & puriorrem, reperturos. Itaque non iniuria cum lachrymis fato concedunt, nimis longe & fine eis penitus pereunte. Verum hærum duorum, alterum ex altero nascitur. Nam uoluptatum seruitus cum animum corpori planè commiscuit, non patitur eum scipsum perspicue contueri, sed homo perpetua consentit totū animū toti corpori permixtū esse orbis metallis: atque cum obscientia inopiam,

instar imperiti metallici, hæc in uicem separare nequeat. illud quod dentur, & hominem esse ait, qui quantumplurimis uoluptatis ingurgitari possit, id unum in lucro deputans, quod commederit, & bibet, & rebus uenereis impenderit: quod Sardanapalus monumento suo inscriptissime fertur, id ipsis animo suo sic inscribens, ut deleri non possit, id quod eum accideret, si continetia uoluptates coiceret: & lucrum putaret, non autem damnum, si quid his decederet. Nam si sic paulatim à corpore resolueret, & se intueri assueceret, non ignoraret se, sed ueritatis & incorporeorum fieret contemplator: atque intelligeret, nihil ad illam sibi contemplationem corpus prodesse: & recipiret ibi animum suum à corpore liberatum, & per se etiam ante mortem consistere posse: eoque & pulchriorem & robustiorrem esse, quo minus corporis consors sit. Et sic tali statui assuefactus, non doleret, cum partes eius diuellerentur: nec sibi timeret, cum persuasum haberet, ijs rebus quarum periculum fecisset adductus, animum sibi permansurum esse. Sic etiam uoluptates animum corpori commiscentes illi sensum sui eripiunt, & timide & ignorante replent. Ob hanc porrò inscitiam, uoluptatibus, earumque foribus magis commiscetur, neque ullum huius infelicitatis exitum reperit, cum in inscitiam propter uoluptates delabatur, & ab illa inscitia in uoluptatum barathrum præcipitur. Neque uero mixtum hoc est. Quilibet enim homo bonum aliquod appetit, istiusque gratia cuncta & dicit, & considerat, & agit. Neque enim quisquam adeo infelix esse potest, ut sibi & actionum suarum malum finem statuat. Quod si scientia & cura boni naturam comprehendenterit, illius lumen tanquam duce utensium & perspicue cernit quod properandum sit, & cursum contra errorem conficit, & id quod desiderat consequitur, & dolere definit, & de se fudit: quippe qui nunquam priuandus sit essentia, & uita, cum essentia & uitæ causa coniuictus. Sin ignorauerit desiderium suum ob ignorantiam quandam, tanquam parentem ijs qui longo tempore à suis sciuncti fuerunt, & barbaris seruierunt: boni desiderium ne sic quidem eum deserit, quippe quod innatum eis sit sed quærens quibus comprehensis amore sedet, fertur ob bona inscitiam ad eius simulacra & similitudines: ac à ueritate scientiæque delapsus, ad opiniones & mendacium festinat, atque assilit intemperanter corporibus, ijsque rebus quæ per corpus exercentur, umbra pro ueritate ipsa arrepta. Itaque boni loco suauitatem colit atque amplectit, & mædacio loco ueritatis quæ à bono existit, delecat:

C Y D O N I I   O R A T I O .

μήστω διὰ σύγνοιαν τοῖς ἀκαθάρτοις οὐδεῖς αὐτῷ
δέσποιν, καὶ ταῦτας ὁμολογεῖσθαί βίσθηλονται, αὐ-
τας εἴτε ἡ ἀγαθοῦ παντελός πεπεισμόν. οὐ γάρ
εἰσιν οὐχέτι πεπονισμένοις ὑπὸ βόρεος, οὐ γάρ σκό-
τος, οὐ πεντεδάκτυλος ἀμυνόσθετος οὐδὲ πλευρῶν
πάντοτε αὐτοῖς φυλακτόμορφός τούς γε οὐδὲ ἀληθῶς ἐν-
δαιμόνως ἵππορθός, Θέλλας μὲν πρὸς θύνασιν γίνεται
διάπολεστος οὐδὲ πάμποι. ἤχθρον ἡ τοῖς Φοίνικαστος οὐ
δοκεῖ, οὐτε μήτε διὰ ἀμαβίων ἀλλού πλανώμενος
ζητεῖ τάγαθον, οὐδὲ μηδενὸς ἐνρυγχίου, πρὸς ἐπεινά
οὐδὲ θεραπεύει μήτε διὰ τὸ ταῖς οὐδονάσι ἀδικητή
διὰ τὸ Φίνης ὄμησα, οὐδὲ διὰ ἀφροσιών ήνφλεθρή, οὐ
ἄγνοια τὸ ἀληθῶν οὐδονάρη μεγάλη τὸ Βίον, οὐδὲ τοις
ἴκανοντις ξύμισθε, οὐδὲ καλλίστη τὸ ἀρμένιον τὸν αὐτόν
οὐδὲ πάντων ἀρμόσθε, οὐδὲ αναστορεῖται τοῦ Φίνης Φίνης
ἴκανοντις οὐδὲ τοις. οὐδὲ τὸ λοιπόν, οὐδὲ πάντας πρὸς
τὴν θεῖον τοῦ Φίνης τοις, οὐδὲ τοις οὐδίοντος αὐ-

τῷ γράμματος βίσθηλονται.

T E L O S.

25
sicque cum impuris voluptatibus pacificetur,
& se his per omnem etatem seruiturum pol-
licetur, periuasum omnino habens ipsas
summum esse bonum. Et haec extrema miser-
ia est, & coquum & tenebræ in quibus, uerè
dictum est, fore ut iaceant non initiati. Hoc
igitur cuius homini cauendū erit, qui uerè
beatè uiuere uolet. ac opera danda, ut uirtuti
& sciètiæ p. uirili semper amicus, corporis ue-
rō uoluptatib. hostis sit, ut ne ex inscitia ober-
rans, bonum alibi querat: & se reperiisse pu-
tans, id quoq. iucundum est præ illo colat, ne
que in ignoratione uerarum uoluptatum æ-
tatem exigat, animi oculo uoluptatibus suf-
focato, & uæcordia excœcato. Quod si ita se
composuerit, & hac ratione res suas dispro-
suerit, ut pulchrius comparari non possint,
tum animum suum immortalem esse inueni-
et & sciet, & deinceps non modò morte non
timebit, sed eius etiam cunctationem mole-
stè feret, eamq. à Deo exoptabit, ut eo pa-
cto, suauiori uita potiatur.

F I N I S.

Cccc